

Asia: VM183:00/2017 ja VM/1631/03.01.00/2018

Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi julkisen hallinnon tiedonhallinnasta sekä eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Tiedonhallintalakehdotuksessa esitetään säädettäväksi lakia julkisen hallinnon tiedonhallinnasta, joka olisi tiedonhallintaa koskeva yleislaki. Tiedonhallintalailla edistettäisiin ehdotuksen mukaan viranomaisten tiedonhallinnan laatua, tietoturvallisuutta sekä tietoaineistojen vastuullista hyödyntämistä, julkisuusperiaatteen toteuttamista viranomaisten tietoaineistojen hallinnassa sekä kansalliseen kulttuuriperintöön liittyvien viranomaisten tietoaineistojen ja arkistojen muodostamisessa. Tiedonhallintalain tavoite on linjassa viranomaisten tuottamien palvelujen digitalisoitumisen kanssa ja yleislain säätämistä asiassa voidaan pitää käytännön työn kannalta välttämättömänä. Tiedonhallinnalle asetettavista vaatimuksista säätäminen ei kuitenkaan yksin riitä. Samalla on varmistettava, että on olemassa käytännön keinot ja tarvittava ohjaus näiden asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi.

Tiedonhallintalakia koskevassa hallituksen esitysluonnoksessa on arvioitu uudistuksen taloudellisia vaikutuksia mm. kuntatalouteen. Lakimuutoksen mukanaan tuomia vaikutuksia kuntien talouteen ei ole arvioitu riittävällä tasolla. Kustannuksiin vaikuttavat mm. kuntien lähtötilanteet ja tietojärjestelmäratkaisut. Taloudelliset vaikutukset tulisivat olemaan nyt ehdotetussa muodossaan merkittävät, erityisesti pienille ja keskisuurille kunnille. Maakunnallisessa tiedonhallinnan asiantuntijoiden välisessä yhteistyössä on vahvasti noussut esille huoli siitä, että kunnille tulisi varmistaa riittävät taloudelliset resurssit tiedonhallintalain toimeenpanon osalta.

Tiedonhallintalakehdotuksen siirtymäaikasäännöksiä voidaan pitää liian optimistisina. Lakehdotuksen vaatimat uudistukset ja kunnille syntyvät velvoitteet huomioiden lain suunniteltu siirtymäkausi on liian lyhyt. Tietojärjestelmien vaatimat uudistukset ja tiedonhallintayksiköiltä vaadittavien erilaisten kuvausten ja mallien työstäminen on mahdotonta toteuttaa ehdotetussa aikataulussa. Etenkin pienten ja keskisuurten kuntaorganisaatioiden osalta siirtyminen nykytilanteesta esitettyyn tiedonhallintamalliin ei tule onnistumaan esitetyn 12 kk:n määräajassa ilman mittavia lisäresursointia, ohjausta ja yhteishankkeita. Myös tietoturva koskevat

siirtymäaika säännökset ovat liian tiukat, sillä tiedossa on lukuisia tietojärjestelmä uudistushankkeita mahdollisine kilpailutusprosesseineen. Uudistusten läpivieminen pitäisi käytännössä kyetä huomioimaan kunnissa jo kahden seuraavan vuoden budjetoinnissa, koska vaadittavat muutokset tulevat aiheuttamaan ylimääräisiä kustannuksia, joiden määrästä on saatu vain suuntaa-antavia arvioita.

Hallinnon asiakkaan asioinnin ja viranomaisten sujuvan toiminnan kannalta hyvänä tiedonhallintalakiehdotukseen sisältyvänä tavoitteena voidaan pitää siitä, ettei hallinnon asiakkaan tarvitse toimittaa samoja tietoja useita kertoja (esim. todistusten tai otteiden muodossa), vaan viranomaisten hallussa oleva tieto hyödynnetään mahdollisimman laajasti. Tämä tavoite edellyttää, että tiedonhallintaa ja toiminnan muutoksia suunnitellessa otettaisiin huomioon tiedon hyödyntämisen tarpeet eri toimijoiden kesken teknisiä rajapintoja hyödyntäen. Tiedon yhteiskäytön viranomaistoiminnassa ja henkilötietojen asianmukaisen suojaamisen näkökulmasta tulisi viranomaisten välinen tietojen luovuttamisen sääntelyn tarkastelu ottaa osaksi tiedonhallintalain valmistelua.

Tiedonhallintalakiehdotuksessa veloitetaan, että viranomaisen on säilytettävä sille saapuvat ja viranomaisen laatimat asiakirjat vain sähköisessä muodossa, sekä muutettava sille muussa kuin sähköisessä muodossa saapuneet asiakirjat sähköiseen muotoon. Sähköinen aineisto on helpommin saatavilla (24/7). Tietojen vaihdossa viranomaisten välillä käytettäisiin sähköistä luovuttamista hyödyntäen teknisiä rajapintoja. Tässäkin on huomioitava, että teknisten rajapintojen toteuttaminen aiheuttaa alkuvaiheessa kunnille tuntuvia lisäkustannuksia mm. tietojärjestelmien hankinnoissa. Arkistoinnin osalta keskitetty sähköinen pysyväisarkisto olisi kuntien näkökulmasta paras ratkaisu.

Tarve informaatio-ohjaukselle on uudistuksen myötä suuri. Ehdotettua tiedonhallintamallia tulisi täsmentää, ja selkiyttää sen suhdetta olemassa oleviin tiedon kuvauksiin (tiedonohjaussuunnitelmiin, tietojärjestelmäselosteisiin, kokonaisarkkitehtuurikuvauksiin jne.). Informaatio-ohjauksen tulisi olla saatavilla heti lain siirtymävaiheessa.

2. Arvionne lukuun 2 Nykytila

-

3. Arvionne lukuun 3 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

-

5. Kommentit ja huomiot lakiehdotuksen lukuun 1 yleiset säännökset (pykälät 1-4 ja niiden yksityiskohtaiset perustelut)

-

6. Kommentit ja huomiot lakiehdotuksen lukuun 2 Julkisen hallinnon tiedonhallinnan yleinen ohjaus (pykälät 5-9 ja niiden yksityiskohtaiset perustelut)

7 § Julkisen hallinnon tiedonhallintalautakunta

Tiedonhallintalautakunnasta olisi tarkoitus säätää tiedonhallintalain 7 §:ssä. Erikoiselta vaikuttaa lakiluonnoksessa esitetty ratkaisu, jossa luodaan uusi suppeahko toimielin päättämään tiedon säilyttämisestä ja sivuutetaan Kansallisarkisto perinteisenä asiakirjahallintoa ja arkistotoimea ohjaavana viranomaisena lähes kokonaan.

Perusteluissa (HE-luonnos 7 §, s. 55) todetaan, että ”tiedonhallinta perustuu monialaiseen asiantuntijoiden ja usean viranomaisen väliseen yhteistyöhön, joten tästä syystä tiedonhallinnan kehittäminen ja informaatio-ohjaus tulisi järjestää monialaisesta asiantuntemuksesta koostuvaksi toimielimeksi. Monialaisen asiantuntemuksen käyttötarve ei ole jatkuvaa, vaan sitä tarvitaan päätöksiä valmisteltaessa ja tehtäessä. Tästä syystä ei ole perusteita esimerkiksi pysyvään lisäresursointiin monialaisen asiantuntemuksen varmistamiseksi, vaan lautakuntamalli voisi toimia tarkoituksenmukaisena tapana huolehtia eri näkökulmien huomion ottamisesta ja perusoikeuksien, kuten henkilötietojen suojan, julkisuusperiaatteen, oikeusturvan ja muiden hyvän hallinnon takeiden sekä tieteen vapauden, turvaamisesta tiedonhallinnassa”. Tiedonhallinta on tulevaisuudessa yhä keskeisempi osa normaalia ja laadukasta viranomaistoimintaa. Näin ollen toivoisi myös tiedonhallinnan ohjauksen ja valvonnan perustuvan pysyvään monialaiseen asiantuntemukseen.

Mikäli ehdotettua tiedonhallintalautakuntamallia aiotaan lain jatkovalmistelussa edelleen viedä eteenpäin, tulisi sen kokoonpanon osalta kunnallista asiantuntemusta vahvistaa. Tiedonhallintalautakuntaan on esitetty 7.2 §:n kohdan 5 mukaan sisältyväksi kolme arkistoinnin asiantuntijajäsentä. Yhden jäsenen tulisi edustaa nimenomaan kunnallista arkistoasiantuntemusta, ja säännöksen tulisi vastata 7.2 §:n 3 ja 4 kohdan mukaista jaottelua. Kunnilla on laaja-alainen palvelutehtävä ja runsaasti muodostuvia tietoaineistoja. Tiedonhallintalautakunnan työskentelyssä kuntien arkistoasiantuntemus tulisi taata myös pienten ja keskisuurten kuntien osalta siten, että päätöksentekoon välittyisi tieto ”kentällä” tapahtuvasta työstä ja sen todellisuudesta. Ehdotettu kokoonpano vaikuttaa suppealta asetettuihin tehtäviin ja ohjattavien organisaatioiden lukumäärään nähden, vaikkakin sillä olisi käytössään valmistelevia jaostoja ja laaja asiantuntijaverkosto (Tiedonhallintalain esittelytilaisuuden 14.9.2018 kysymyksiä ja vastauksia nro 5).

Esitetty organisatorinen muutos lisää hallinnollista byrokratiaa, eikä suinkaan sujuvoita mm. kunnille tärkeiden säilytysaikamääräyksien käsittelyä. Monialaisen asiantuntemuksen sisällyttäminen osaksi tiedonhallinnan päätöksentekoa kannattaisi sovittaa jo olemassa oleviin hallinnollisiin rakenteisiin, sekä perustua jatkossakin vahvaan asiakirjahallinnon ja arkistotoimen asiantuntemukseen.

7. Kommentit ja huomiot lakiehdotuksen lukuun 3 Tiedonhallinnan suunnittelu ja kuvaaminen (pykälät 10-12 ja niiden yksityiskohtaiset perustelut)

Tiedonhallintalakiehdotuksen 10 §:ssä esitetään säädettäväksi tiedonhallintamallista, joka korvaisi tietojärjestelmäselosteet, arkistonmuodostus- ja tiedonohjaussuunnitelmat, kokonaisarkkitehtuurikuvaukset sekä toteuttaisi osaltaan tietosuoja-asetuksen vaatimuksia

käsittelytoimia koskevien selosteiden ylläpitämisestä. Perustelujen (HE-luonnos 10 §, s. 62) mukaan tarkoitetut kuvaukset palvelevat julkisuusperiaatteen, tietosuojan, arkistoinnin ja tietojärjestelmien yhteen toimivuuden tarpeita ja tämän johdosta on tarpeen tiedonhallintamallissa kuvata tiedonhallintayksikön palvelujen ja toimintaprosessien, niitä toteuttavien tietojärjestelmien sekä niissä käsiteltävien tietovarantojen muodostama kokonaisuus ja näiden suhteet toisiinsa. Tiedonhallintalakiehdotuksen 10.2 §:ssä säädetään tiedonhallintamalliin minimissään sisällytettävistä tiedoista sangen yksityiskohtaisesti. Perusteluissa (HE-luonnos 10 §, s. 63) kuitenkin todetaan, että laissa ei säädettäisi, millä menettelyllä tai muodossa kuvaukset tuotettaisiin, vaan ne jäisivät tiedonhallintayksikköjen harkintaan. Tiedonhallintalakiehdotuksessa jää mm. epäselväksi ehdotetun tiedonhallintamallin ja nykyisen tiedonohjaussuunnitelman välinen suhde. Ainakin säännöksen perusteluissa tulisi selkeästi määritellä, mitä uusilla vaatimuksilla tarkoitetaan.

Kuntaliitto on omassa lausunnossaan ehdottanut, että tulevassa tiedonhallintalaissa säädettäisiin vain tiedonhallintamallista kolmen erillisen suunnitelman ja kuvauksen sijaan. Tätä ehdotusta voidaan pitää kannatettavana, ja hallinnollista työmäärää kenties hieman keventävänä ratkaisuna.

8. Kommentit ja huomiot lakiehdotuksen lukuun 4 Tietoturvallisuus (pykälät 13-18 ja niiden yksityiskohtaiset perustelut)

16 § Tietoaineistojen turvallisuuden varmistaminen

Tiedonhallintalakiehdotuksen 16.1 §:n momentin 6 kohdassa säädettäisiin vaatimuksesta huolehtia siitä, että tietoaineistot voidaan arkistoida tarpeellisilta osin. Säännöksen osalta ei ole otettu kantaa tarkoitetaanko tässä yhteydessä nimenomaisesti sähköistä arkistointia muodostuvien tietoaineistojen osalta. Säännöksen perusteluissa myös mainitaan, että arkistointitarve voi vaikuttaa tietoaineistojen muodostamiseen sekä asettaa erityisiä vaatimuksia tietoaineistojen käsittelylle siten kuin tässä laissa säädetään. Tätä kohtaa tulisi selventää miten se käytännössä tiedonhallintayksikön toimintaan vaikuttaa. Lisäksi 16.2 §:n toimitilaa koskeva riittävän turvallisuuden vaatimus vaatii täsmentämistä.

18 § Lokitietojen kerääminen

Tiedonhallintalain 18 §:ssä on tarkoitus säätää lokitietojen keräämisestä. Tällä hetkellä suuri osa kunnilla käytössä olevista tietojärjestelmistä ei mahdollista säännöksessä esitetyn tasoista lokitusta. Esitetyn sisältöisenä säännöksen toimeenpano on tietojärjestelmien osalta suuri kustannuskysymys kunnille, mikäli sitä edellytetään esitetystä aikataulusta.

9. Kommentit ja huomiot lakiehdotuksen lukuun 5 Turvallisuusluokittelu (pykälät 19-22 ja niiden yksityiskohtaiset perustelut)

Ei lausuttavaa.

10. Kommentit ja huomiot lakiehdotuksen lukuun 6 Asian ja palvelujen tiedonhallinta (pykälät 23-26 ja niiden yksityiskohtaiset perustelut)

23 § Asiatunnus ja asian yksilöinti

Asiatunnuksesta ja asian yksilöinnistä on ehdotettu säädettäväksi tiedonhallintalain 23 §:ssä. Asiatunnuksia käytetään jo nyt asiantkäsittelyjärjestelmissä, ja ne muodostuvat kunkin organisaation tehtäväluokituksen mukaisesti. Perusteluissa (HE-luonnos 23.1 §, s. 74) todetaan, että asiatunnuksesta tulisi ilmetä se tiedonhallintayksikkö, joka vastaa asian tiedonhallinnasta. Kuitenkin VM:n vastausten (Tiedonhallintalain esittelytilaisuuden 14.9.2018 kysymyksiä ja vastauksia nro 9) mukaan lainvalmistelussa ei nähty perusteita alkaa muodostamaan uutta tiedonhallintayksikkötunnusta, koska tunnuksia on jo nyt varsin runsaasti eri käyttötarkoituksiin. Lisäksi todetaan, että erilaiset kirjainlyhenteet eivät ole onnistuneita yksilöimään tietoaineistoja, ja asiatunnuksen muodosta päättää kukin tiedonhallintayksikkö tai tiedonhallintayksiköt yhdessä (Tiedonhallintalain esittelytilaisuuden 14.9.2018 kysymyksiä ja vastauksia nro 4). Valtakunnallisesti määriteltyjen asiatunnusten käyttäminen (esim. OID-yksilöintitunnusten) helpottaisi kuitenkin tiedon siirtymistä organisaatiolta toiselle, tietojen luovuttamista ja elinkaariajattelun mukaista tiedonhallintaa. Uudenlainen asiatunnuksen käyttöönottoaminen kuitenkin edellyttäisi kunnissa tietojärjestelmämuutoksia ja lisäisi siten kustannuksia.

24 § Rekisteröinti asiarekisteriin

Tiedonhallintalakiehdotuksen 24 § käsittelee rekisteröintiä asiarekisteriin. Säännösehdoituksen perusteluissa (HE-luonnos 24 §, s. 75) todetaan, että ”asiarekisteri olisi looginen rekisteri, joka koostuisi tiedonhallintayksikössä muodostuvista asiantkäsittelyn metatiedoista riippumatta siitä, missä tietojärjestelmässä ne muodostuisivat. Tästä syystä pelkästään asiantkäsittelyjärjestelmässä olevat metatiedot eivät muodostaisi kaikissa tilanteissa asiarekisteriä, vaan siihen kuuluisi myös operatiivisissa tietojärjestelmissä syntyvät metatiedot asiantkäsittelyn kulkua kuvaavina tietoina”. Perusteluissa (HE-luonnos 24 §, s. 75) mainitaan myös ehdotetun säännöksen sisällön vastaavan pääosin julkisuuslain 18.1 §:n 1 kohtaa, jossa todetaan, että viranomaisten on hyvän tiedonhallintatavan toteuttamiseksi pidettävä luetteloa käsiteltäväksi annetuista ja otetuista sekä ratkaistuista ja jo käsitellyistä asioista tai muutoin huolehtia siitä, että sen julkiset asiakirjat ovat vaivattomasti löydettävissä, sekä sisällön vastaavan pääosin myös valtioneuvoston julkisuusasetuksen (1030/1999) 5 ja 6 §:ää. Säännöksen osalta epäselväksi jää, onko nyt tarkoitus luoda uusi hallinnollinen ”metarekisteri”, joka pitää sisällään asiantkäsittelyn lisäksi muutkin operatiiviset tietojärjestelmät. Uusi erillinen asiarekisteri lisäisi hallinnollista työtä päällekkäisten rekisteröintien ja tietojärjestelmien hallinnointien myötä ja olisi siten vastoin julkisuusasetuksen 5.2 §:n tavoitetta kirjata käsiteltävät asiat vain kerran. Asiarekisterin suhdetta nykyisiin

asiankäsittelyjärjestelmiin tulisi selkiyttää, ja samoin selvemmin säätää siitä, miten operatiivisten tietojärjestelmien tietoja tulisi rekisteröidä asiarekisteriin. Asiarekisterin merkintöjen poistaminen jää epäselväksi 24.5 § perustelujenkin perusteella.

25 § Kuvaus asiarekistereistä

Tiedonhallintalakehdotuksen 25.3 §:n mukaan tiedonhallintayksikön on julkaistava kuvaus asiarekisteristä yleisessä tietoverkossa siltä osin kuin tiedot eivät ole salassa pidettäviä. Kuvaus sisältäisi perustelujen (HE-luonnos, s. 77) mukaan tiedot siitä, minkä toimintaprosessin metatiedot löytyvät mistäkin tietojärjestelmästä. Jo tieto siitä, missä kaikissa organisaatioissa jokin yksittäinen tietojärjestelmä on käytössä, muodostaa riskin kokonaistietoturvallisuudelle. Mahdollisen tietojärjestelmässä ilmenevän haavoittuvuuden hyväksi käyttäminen on (joko organisaatiokohtaisesti tai massamuotoisena) sitä helpompaa, mitä vaivattomammin tiedot järjestelmän käytöstä on saatavilla. Ilmeisesti tässä yhteydessä tietojärjestelmän käsite tulee kuitenkin ymmärtää käyttötarkoituksesta johdettuna tietojärjestelmän roolia kuvaavana nimenä 10.3 §:n perustelujen tapaan (HE-luonnos 10.3 §, s. 64).

26 § Tietoaineistojen hallinta palveluja tuottaessa

Tiedonhallintalakehdotuksen 26 §:ssä ehdotetaan säädettäväksi tietoaineistojen hallinnasta palveluja tuottaessa. Palvelujen tuottamisen yhteydessä olisi tuotettava käytännössä saman tyyppiset metatiedot palvelun toimintaprosessista kuin asiankäsittelyprosessistakin, linjaa 26 §:n perustelut (HE-luonnos 26 §, s. 78). Yhtä lailla perusteluissa mainitaan (HE-luonnos 26 §, s. 78), että asiakirjojen ja asiakirjallisen tiedon säilyttämistä ja arkistointia varten olisi luotava sellaiset metatiedot palvelujen tuottamisesta, että niiden perusteella voidaan jälkikäteen todentaa, miten palvelua on tuotettu asiakkaalle ja että tiedot voidaan järjestää mahdollisesti arkistoon. Ehdotettu säännös asettaa sellaisia vaatimuksia operatiivisille tietojärjestelmille, että sen kustannusvaikutukset monille tiedonhallintayksiköille tulevat olemaan mittavia ja vaatimaan henkilöresursseja.

11. Kommentit ja huomiot lakiehdotuksen lukuun 7 Tietoaineistojen muodostaminen ja sähköinen luovutustapa (pykälät 27-31 ja niiden yksityiskohtaiset perustelut)

Tiedonhallintalakehdotuksen 7 luvussa on tarkoitus säätää tietoaineistojen muodostamisesta ja sähköisestä luovutustavasta. Esityksen perusteella epäselväksi jää vanhojen paperiarkistojen soveltamiskäytäntö, kun säilyttäminen ja arkistointi eriytetään toisistaan.

Tiedonhallintalakiehdotuksen 28 §:n soveltamisen kannalta olisi tärkeää ottaa kantaa viranomaisten välisiin tietojenluovutuksiin siitäkkin huolimatta, että lakiehdotusta koskevassa tiedotustilaisuudessa se linjattiin säädöshuollon varaan. Tiedonhallintalakiehdotuksen 28 §:n soveltamisessa on kuitenkin kyse hallinnon asiakkaan palvelemisesta, ja hyvän hallinnon toteuttamisesta viranomaistoiminnassa.

12. Kommentit ja huomiot lakiehdotuksen lukuun 8 Tietoaineistojen säilyttäminen ja arkistointi (pykälät 32-38 ja niiden yksityiskohtaiset perustelut)

Tiedonhallintalakiehdotuksen 8 luvussa esitetään säädettäväksi tietoaineistojen säilyttämisestä ja arkistoinnista. Ehdotuksessa säilyttäminen ja arkistointi erotetaan toisistaan. Tämä tulee aiheuttamaan haasteita täytäntöönpanon osalta, kun entisestä arkistonmuodostuksesta luovutaan ja siirrytään uudenlaiseen tiedonhallintatapaan. Luvun 8 lakiehdotuksilla tulee olemaan mittavia vaikutuksia organisaatioiden toimintaan (mm. tiedonohjaussuunnitelmien laadinta, säilytysaikojen määrittely, sähköinen arkistointi). Esitys muuttaisi perustavanlaatuisesti nykymuotoisen arkistonmuodostuksen. Esityksessä jää epäselväksi nykyisten paperiaineistojen käsittely ja arkistointi. Samoin se, voivatko viranomaiset lain nojalla ryhtyä digitoimaan vanhoja aineistojaan, ja jos voivat, niin millä edellytyksillä.

Yksittäisen kunnan osalta säilytysaikasuositusten, joihin viitataan tiedonhallintalakiesityksen 32.1 §:n perusteluissa (HE-luonnos 32.1 §, s. 89), turvaaminen olisi erittäin keskeistä. Säilytysaikasuositukset tulisi lisäksi antaa mahdollisimman pian, jotta niitä voitaisiin soveltaa tiedonhallintamallissa. Yhtä lailla 35 §:n tarkoittamien elinkaaripäätösten antaminen on edellytys tiedonhallintamallien laatimiselle.

Tiedonhallintalakiehdotuksen 35.4 §:ssä todetaan, että julkisen hallinnon tiedonhallintalautakunnan on suhteutettava elinkaaripäätöksen vaikutukset tiedonhallintayksikön voimavaroihin. Perustelujen (HE-luonnos 35.4 §, s. 95) mukaan tällä viitataan sekä henkilöresursseihin että taloudellisiin resursseihin. Perusteluissa (HE-luonnos 35.4 §, s. 95) esitetään, että: ”jos tiedonhallintalautakunta ei voisi varmistua tiedonhallintayksikön mahdollisuuksista selvittää arkistointiin liittyvistä velvollisuuksista, tulisi ensisijaisesti selvittää, voidaanko tietoaineisto arkistoida Kansallisarkiston tiloihin tai sen sähköiseen arkistopalveluun”. Kunnallistalouden kannaltaärkevin ratkaisu olisi jo nyt luoda kansallinen sähköinen arkisto, jonne kunnat voisivat siirtää arkistoitavat aineistonsa, ilman kalliita ja kenties päällekkäisiä sähköisen arkistoinnin ratkaisuja. Tämä palvelisi parhaiten myös tietopalvelujen toteuttamista, sekä henkilötietojen suojaamista yhtäläisen pseudonymisointiratkaisun myötä.

13. Kommentit ja huomiot lakiehdotuksen lukuun 9 Erinäiset säännökset (pykälät 39-40 ja niiden yksityiskohtaiset perustelut)

Tiedonhallintalakiehdotuksen 40 §:n siirtymäsäännökset ovat etenkin pienille ja keskisuurille kunnille liian tiukat. Osassa kunnista tiedonohjaussuunnitelmien laadinta on vielä kesken, osassa vasta aluillaan. Kokonaisarkkitehtuurikuvausten osalta tilanne voi olla edelleen keskeneräinen. Näin ollen

siirtymä ehdotettuun tiedonhallintamalliin ei suinkaan tapahdu pelkästään olemassa olevaa tietoa kokoamalla, eikä siten kovin nopeasti.

Lisäksi lakiehdotus jättää määrittelemättä tiedonohjaussuunnitelmien suhteen tiedonhallintamalliin, ja asettaa tiedon kuvaamiselle uusia vaatimuksia, joka sekin hidastaa käynnistettyjen prosessien etenemistä puuttuvan ohjeistuksen vuoksi. Lain toimeenpano ja organisaatioiden siirtyminen tiedonhallintamalliin edellyttää säilytysaikasuositusten ja alemman sääntelyn antamista siten, että siirtymä on mahdollista toteuttaa niitä noudattaen.

Tiedonhallintalain toimeenpanolla on merkittäviä vaikutuksia kuntien resursseihin. Uuden tietosuojalainsäädännön velvoitteiden toteuttaminen, sekä asiakirjahallinnon näkökulmasta maakuntaudistuksen valmistelu, kohdistuu monessa organisaatiossa samoihin henkilöresursseihin. Useat tiedonhallintalakiehdotuksen velvoitteet edellyttävät lukuisien tietojärjestelmien päivittämistä tai uusia hankintaprosesseja, joilla on merkittäviä vaikutuksia kuntatalouteen. Toimeenpanon osalta tulisi varmistaa, että kunnilla on olemassa riittävät resurssit tiedonhallintalaissa esitettyjen vaatimusten toteuttamiseksi.

14. Muut huomiot

-

Vaikutusten arviointi

Tiedonhallinnan suunnittelu ja kuvaaminen:

-

Tietoturvallisuus:

-

Asian ja palvelujen tiedonhallinta:

-

Tietoaineistojen luovuttaminen ja sähköinen luovutustapa:

-

Tietoaineistojen säilyttäminen ja arkistointi:

-

Muuta huomioitavaa:

Tiedonhallintalakia koskevassa hallituksen esitysluonnoksessa on arvioitu uudistuksen taloudellisia vaikutuksia mm. kuntatalouteen. Lakimuutoksen mukanaan tuomia vaikutuksia kuntien talouteen ei ole arvioitu riittävällä tasolla. Kustannuksiin vaikuttavat mm. kuntien lähtötilanteet ja tietojärjestelmäratkaisut. Taloudelliset vaikutukset tulisivat olemaan nyt ehdotetussa muodossaan merkittävät, erityisesti pienille ja keskisuurille kunnille.

Rantaeskola Sini
Liperin kunta - Hallintopalvelut